

ועוד על תחרותיות במשק החלב – השוואה בינלאומית

בעקבות מאמרו של י. פלמנבאום

הקיימות, סמויות וגלויות, בכל אזור ההתאים את ממשק הייצור לתנאי סחר וכלכלה משתנים.

♦ בסיס הנתונים של הסקר שואב משאלונים משנת 1993/94 ומשום כך אינו מעודכן כלל. מאז התהוו שינויים רבים ועמוקים באשר לשערי מטבע, מחירי חלב, מחירי בשר ומחיר חומרי מזון לסוגיהם.

♦ כך, שיש לראות בתוצאות הסקר וניתוח נתוני תמונה נאמנה ביחס למצב בשנת 1994/95. התמונה העכשווית נראית שונה מאד מן התוצאות הללו.

למשל, שערי המטבעות ששימשו בניתוח הנתונים שבסקר, על פי השנתון הסטטיסטי של ממשלת גרמניה. מאז התחזק הדולר האמריקאי לא רק ביחס לש"ח, אלא גם ביחס למטבעות האירופיים, ולא דווקא באותו שיעור. לכן, חישוב ערך השקל שלנו ביחס לדולר, בהשוואה לערך המטבעות השונים הנהוגים בכל ארץ אירופית ומחוצה דרך חישוב ה-ECU, וכל זאת בשנים שונות – קיים ספק סביר לגבי המציאותיות של השוואה כזאת.

בדיקת השערים היציגים כפי שהם מתפרסמים אצלנו באופן שוטף מצביעה על ערכים כמעט זהים של המטבעות שהובאו בסקר האמור. אז לא התעצלתי ובדקתי אותם מטבעות בעוד שני מועדים (ראשית '96 וראשית '98, והנה מה שהעליתי ביחס ל-ECU וערכו בהשוואה למטבעות הלאומיים השונים (המספרים מציינים את ערך המטבע האירופי ECU במונחי ערך המטבעות הלאומיים):

באשר לעלות העבודה לייצור ק"ג חלב, יש הסבר משכנע מאד להבדלים העצומים בין הארצות השונות. השאלון ששימש לאיסוף הנתונים מפרט בסעיף עבודה הן את עבודת הרפת כשלעצמה והן את גידול המספוא ובתוך זה המרעה לבקר חלב. מובן לגמרי, שמשטר

בספטמבר 1996 נודמן לי להשתתף בכנס השנתי של EDF (European Dairy Farmers) שהתקיים באוניברסיטת סטירלינג אשר בסקוטלנד. הגיעו כמאתיים משתתפים מארצות אירופה המערבית – גרמניה, צרפת, הולנד, בלגיה, דנמרק, בריטניה, אירלנד, שבדיה, איטליה – ברובם חקלאים מגדלי בקר חלב ובני משפחה, בנוסף לשורה מכובדת של פעילי האירגון וחוקרים ומרצים מוזמנים. אחת מן ההרצאות המעניינות היתה בלי ספק העבודה של חוקרי המכון לכלכלה חקלאית הפועל במסגרת FAL, המרכז הפדרלי הגרמני למחקר חקלאי – מקביל למדי למכון וולקני שלנו.

בזמנו נמנעתי מהבאת הנתונים של ההשוואה הבינלאומית האמורה, כי חששתי שמא בסיס הנתונים לא רחב דיו ועלול להוליך מי מאתנו לפירושים והסקת מסקנות והשוואות לנעשה אצלנו. אכן, יש להודות לישראל פלמנבאום שגאל את "ההשוואה הבינלאומית" מליפול לתהום הנשיה. מצדי ועל מגת למנוע שנתבסס על נתונים כמו אלה שהובאו בסקר האירופי הנ"ל, פניתי למחבריו החוקרים מן המכון שבגרמניה וביקשתי אי-אלה הבהרות והסברים. הנה עיקר תגובתם:

♦ הסקר והחישובים על סמך הנתונים שנאספו מבוסס על מספר קטן מאד של משקים ולכן, סביר שקיים ספק לגבי שיעור הטעויות שבניתוח זה.

♦ כהערת אגב יש להוסיף בהקשר זה, שהמשתתפים בסקר מהווים קבוצה יוצאת מן הכלל של יצרני חלב, אשר מרצונם הם מוכנים לחשוף את ספרי החשבונות שלהם ועל פי מידע עובדתי ממשקיהם למלא שאלון שנתי בהקף 11 עמודים צפופי שאלות. יוצא מכאן, שהסקר לא יכול להוות מדגם אקראי מייצג (randomized sample) של ייצור חלב בארצות השונות. עם זאת, הוא מצביע על האפשרויות

מועד	דולר ארה"ב	מרק גרמני	לירה שטרלינג	פרנק צרפתי	גולדן הולנדי	כתר דני	דולר אוסטרלי	ש"ח ישראל
1.1.96	1.282	1.836	0.828	6.272	2.057	7.110	1.720	4.018
1.1.98	1.102	1.976	0.667	6.613	2.227	7.500	1.688	3.898

החיים של פועל מיומן ברפת יליד אותה ארץ או עובד זר מהגר. אצלנו שכר המנהלים גבוה מזה של שכירי הרפת שלא מבני המקום. עם כל זאת, הספקי העבודה (היעילות הפיזית) אצלנו לא נופלים מאלה שבארצות המפותחות והיעילות בענף הבקר לחלב.

בתור סיכום, מן הנכון לברך על היוזמה של EDF לגרום לשיתוף במידע וחילופי רעיונות ופותרונות בין ארצות הקהילה האירופית לבין עצמם, ובין עמיתיהם בארצות רחוקות. נדמה לי, שבעיות הענף בישראל נובעות לא רק מן האקלים ומגודל העדר הבודד, אלא מסך גודל הענף וייצורו של חלב גולמי, מול ייצור כמויות אדירות של חלב בשטחים כמעט בלתי מוגבלים, בשליטתן של מדינות מפותחות המסוגלות לתת את הטון בכל הנוגע לכללים הנהוגים בשוק העולמי. **מרדכי מלען**

המרעה באקלים הממוזג של נירזילנד יותר חסכוני, בהשוואה להזנה המבוססת על שחת, תחמיץ ומ"מ – ככל שמדובר בכמות העבודה בענף הרפת. מבחינת כמות העבודה המושקעת לייצור כמות חלב מסוימת. זה עדיין לא אומר דבר על יעילות העבודה במונחים של פרות ליום עבודה, או לשעת עבודה. צריך להשוות שווה עם שווה. כמו כן, יעילות העבודה במרעה ובשדה תלויה במידה רבה בטיב הקרקע, כמות המשקעים וגודל שטח העיבוד. גם אין לשכוח, **מחיר העבודה** נקבע בכסף ליום או לשעת עבודה. אין להניח, שחמשת המשקים האמריקאיים שבסקר יהיו כל כך לא יעילים בעבודת הרפת; יותר מתקבל על הדעת שרמת השכר, המבטאה גם רמת חיים, היא שמגדילה את עלות העבודה ברפת. יש להניח הבדל ברמת החיים של איכר מערב-אירופי או אמריקאי עם עדר של מעל 100 חולבות, לרמת

צ'ז אהב אפני כואב

"רם" ציוד לבעלי חיים בע"מ

הכל לבקר

לידיעתכם

ברשותנו בסנות חילופיות
אלפא אבא אאושרות ע"י וצנת
מישק חליבה של התאחדות
מנצלי הבקר באחירים
אקרקיביים.

צ'ז אהב אפני

- ▲ צנרת חלב זאייר
- ▲ תגרי אודניים
- ▲ מחוללי זרם
- ▲ משאבות זואקום בכל הגדלים
- ▲ מכונות חליבה ניידות
- ▲ מכונות תספורת
- ▲ מזרזי בקר
- ▲ מכשירי המלטה
- ▲ בטנות מכל הסוגים

כפר ידידיה 42940 טל. 09-8620071, 8612875, פקס. 09-8628397

פלאפון מיכה: 050-506079, פלאפון משה: 050-401337, פלאפון רונן: 050-307392